

Hrnčířík v zásadě ve shodě i s názory, které o něco později vyslovil Ústavní soud ve vztahu k rozhodnutí sp. zn. 3 Tdo 1355/2006.

1.2.6.1.6.2. Dovolené riziko

Vůči možnostem dovoleného rizika je však Hrnčířík skeptický a ani sám nepoužívá pojem sportovního rizika. Ve vztahu k riziku poukazuje na to, že tento specifický institut trestního práva bývá teorií charakterizován mírou nejistoty nástupu okolností, na nichž závisí trestní odpovědnost. U dovoleného rizika pak bude poměr mezi výsledky jednání pro společnost výhodný. Poukazuje na to, že jeho vliv bývá začleněn do úvah o nebezpečnosti konkrétního jednání, popř. do hodnocení jednotlivých znaků skutkové podstaty. Rizikovost sportovní činnosti pak zohlednil při výkladu subjektivní stránky trestného činu s odkazem na možnou předvídatelnost vzniku zdravotní újmy a na přiměřený předpoklad toho, že při běžném sportovním zákroku ke zranění nedojde.

Je zajímavé, že tento tradiční sportovněprávní institut (sportovní riziko) zůstal více méně stranou jeho pozornosti, ale je to dost možná způsobeno i tím, že v (tehdy) připravovaném trestním kodexu byl institut rizika zakotven ve formě přípustného rizika ve výrobě a výzkumu, aplikace této specifické právní konstrukce by tak byla podle T. Hrnčíříka možná pouze na základě analogie, popř. v rámci hodnocení výše zmíněných stránek trestného činu (subjektivní stránky a materiální stránky).

Svůj přístup k trestní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy pak T. Hrnčířík uzavírá konstatováním, že především nelze akceptovat názor, podle něhož se trestněprávní normy na aktivního sportovce při výkonu jeho činnosti vůbec nevztahují. Na druhou stranu však zdůrazňuje, že je každé zranění či jinou škodu způsobené výkonem sportovní činnosti nutné podrobit důkladné analýze zaměřené zejména na dílčí a konkrétní aspekty vztahující se k dotyčné specificky určené události. Teprve poté je možné konstatovat, zda daným jednáním byl nebo nebyl spáchán trestný čin. V nejobecnější rovině pak dospívá k závěru, že o trestný čin v uváděných souvislostech půjde tehdy, když je zranění způsobeno zvláště bezohledným zákrokem, popř. zákrokem, jenž je již iniciován záměrem zranění způsobit.

1.2.6.2. Jak dále se sportovními pravidly?

Otázka právní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy jde, jak jsme již opakovaně uváděli, ruku v ruce s posouzením povahy a významu sportovních pravidel. Není asi reálné, že by české prostředí dosáhlo v dohledné době ve zpracování daného tématu takové úrovně, kterou ve světovém měřítku nastavili např. M. Kummer³⁵⁴⁸ nebo A. J. Szwarc,³⁵⁴⁹ proto (nebo přesto) je nutno zmínit

³⁵⁴⁸ KUMMER, M. *Spielregel und Rechtsregel*. Berne, 1973.

³⁵⁴⁹ SZWARC, A. J. *Karnoprawne funkcje regul sportowych*. Poznań, 1977.

významný (byť do jisté míry ojedinělý) přínos, který je k dané problematice spojen s jménem Jana Vučky, jenž se opakovaně zabýval vztahem trestního práva a sportovních pravidel. Protože jde o pojetí, které v tuzemských poměrech nemělo (s jistou výjimkou reprezentovanou J. Prusákem) svého předchůdce, a reaguje na aktuální judikaturu Nejvyššího soudu České republiky, je potřeba zmínit Vučkovy názory podrobněji, protože mohou představovat východisko pro další zkoumání dané problematiky a sám J. Vučka se snaží o nalezení „co nejobecnějšího řešení, které bude možno přizpůsobit nejširšímu okruhu situací“, při vědomí, že odpovědnost za úraz způsobený faulováním při sportu je otázka, na kterou nauka ani judikatura dosud nepřinesly jasnou odpověď, přičemž sportovní situace jsou podstatně různorodější, než se běžně předpokládá.³⁵⁵⁰

1.2.6.2.1. Východiska vztahu sportovních a právních pravidel

Především musíme konstatovat, že J. Vučka rozhodně není zastáncem Zauliho koncepcie negující dopad práva do sportovního prostředí a naopak ho můžeme považovat za důsledného zastávce připuštění trestního postihu sportovců za sportovní úrazy. K opačnému názoru ho nevedou ani „tradiční argumenty“ vycházející z toho, že existence sportovních pravidel vylučuje souběžnou aplikovatelnost norem trestního práva, minimálně u zranění způsobených neúmyslně, neboť sportovní pravidla již obsahují příslušný soubor sankcí, resp. ani argument, že sport je činnost nutně spojená s rizikem, a kdyby sportovci šli například do soubojů o míč s hrozbou případného trestního postihu, byli by nuceni hrát tak opatrně, že by sportovní zápolení ztratilo smysl.

Opačné stanovisko opírá především o úvahu, že samotná účinnost zvláštních sportovních pravidel nemůže být okolností vylučující protiprávnost, a to již proto, že trestním právem jsou regulovány i jiné lidské činnosti, přičemž je těžko akceptovatelný stav, kdy by interní předpisy sportovního sdružení pašálně vyloučily působnost trestního práva. Ani v případě úrazů způsobených z nedbalosti nelze podle jeho názoru působnost trestního práva vylučovat. Zde přichází s pozoruhodnou „paralelou“, když uvádí, že následkem zranění může být i smrt a způsobení takového následku z nedbalosti porušením důležité povinnosti je podle § 224 odst. 2 tr. zákona (účinného v roce 2008) trestné až pětileté odnětí svobody. Těžko je pak podle jeho názoru představitelné, že by existovala sportovní sankce, která by byla srovnatelná s takovým trestem, aby bylo možné pokládat pravidla o trestání hráčů za dostačující. Ani odkaz na rizika sportu, jakkoli v zásadě důvodný, nemůže být hlavní okolností, která by aplikaci trestního práva vyloučila, neboť zranění mohou při sportu nastat nejrůznějšími způsoby, od náhodné srážky přes úmyslné naražení na mantinel až po hromad-

³⁵⁵⁰ VUČKA, J. Vztah trestního práva a sportovních pravidel. *Státní zastupitelství*, 2008, č. 10, s. 5–12.

nou rvačku hokejistů. Vztah těchto situací k běžnému sportovnímu riziku může být někdy velmi úzký, jindy nulový bez ohledu na to, že se událost stala na ploše stadiónu. Proto je nutné řešit otázku sportovních úrazů jiným způsobem.³⁵⁵¹

Základem Vučkova přístupu je alternativní pojetí, vycházející z následujících možných řešení: 1) porušení trestněprávních norem a porušení pravidel splývá v jedno, 2) porušení trestněprávních norem nastává teprve kvalifikovaným (zvláště závažným) porušením pravidel nebo 3) trestněprávní normy a sportovní pravidla jsou dva samostatné instituty, jejichž (ne)dodržení není v jednoznačném vztahu, to vše samozřejmě za předpokladu, že dané jednání současně naplňuje znaky trestného činu ublížení na zdraví.

1.2.6.2.2. Základ vzájemného vztahu sportovních a právních pravidel

Na první pohled se zdá, že J. Vučka je zastáncem možného trestního postihu i v případě dodržení sportovních pravidel, což dokladuje poukazem na zastřelení soupeře v pistolnickém zápase nebo úmrtí zvířete v ilegálních psích zápasech. Nicméně v této souvislosti zdůrazněme, že ani ta část doktríny, která podtrhuje porušení sportovního pravidla jako jednu z „podmínek“ trestní odpovědnosti, by nebyla s J. Vučkou v jím uváděných případech v rozporu, protože v jejich koncepci je jednou ze základních podmínek naplnění předpokladu, že se jedná o sportovní aktivity státem dovolené, podporované nebo alespoň nezakázané.

Druhá Vučkova myšlenka je zajímavější, když poukazuje na to, že problém s přílišným důrazem na porušení pravidel spočívá dále v tom, že ne vždy lze spolehlivě říci, zda jsou pravidla aplikovatelná či nikoli. Na příkladu tréninkové fáze ve fotbale poukazuje na to, že fotbalový trénink může zahrnovat protahovací cviky stejně jako úplnou simulaci hry dvou mužstev. V prvním případě se pravidla neuplatní nijak, v druhém případě bude nutné posuzovat dění na hřišti přesně podle pravidel fotbalu. Mezi nimi existuje spojitá škála různých cvičení zahrnující nácvik dílčí herní situace, nácvik prosazení se proti razantním zákrokům, posilovací cvičení doplněné o herní prvek apod. Určit, do jaké míry lze pravidla hry aplikovat, může být v některých situacích podle Vučky velmi těžko řešitelný problém. Místo o ostře definovaném vymezení situací, kdy pravidla platí a kdy neplatí, pak hovoří o fuzzy množinách.

Zdůrazňuje však, že i tam, kde je účinnost pravidel jednoznačná, existují situace, kdy jednání jednoho z hráčů bude protiprávní, ač nebude pravidla přímo porušovat. Dokládá to na boxu, kdy jeden boxer není schopen se bránit a pokračovat v zápase, přestože dosud nebyl sražen na zem. Jedná se tedy o technické k. o., ovšem rozhodčí v rozporu s pravidly nezasáhl. Vzniká podle Vučky otázka, jak posoudit případ, kdy druhý boxer pokračuje v boji a způsobí protivníkovi zranění? Boxer pokračující v zápase má totiž na knockoutování soupeře legitimní zájem a pravidla mu dovolují útočit, dokud rozhodčí nezasáhne, není

³⁵⁵¹ Tamtéž, s. 5.

ukončeno kolo nebo soupeř nepadne. Rohovník dost dobře nemůže spoléhat na to, že soupeř je v tak špatném stavu, jak momentálně budí dojem.³⁵⁵² Od podobných rozhodnutí je v ringu rozhodčí, který může zápas nezaujatě a nerušeně sledovat a na jehož případné pokyny boxer důvodně spoléhá.³⁵⁵³

Proto trestněprávní odpovědnost za případné zranění soupeře v podobné situaci může podle Vučky nastat jen v krajních případech, kdy „nemohoucnost soupeře je do očí bijící“ a ani osoba spoléhající se na pravidla a zásah rozhodčího nemůže v dobré víře pokračovat v úderech (soupeř bezvládně visí v provazech, má svěšené ruce, k definitivnímu sražení na podlahu ringu by zjevně stačilo štouchnutí do ramene, vítězí boxer v takové situaci záměrně volí nebezpečné likvidační údery). Jednání učiněné v rámci pravidel, avšak ve zlé víře, nesledující férový sportovní cíl by totiž nemělo být privilegováno oproti souměřitelnému jednání mimo sportovní kolbiště.³⁵⁵⁴

Další okolností, kterou J. Vučka správně zdůrazňuje a která jde do jisté míry proti tradičnímu náhledu, je obecně akceptovaný presumovaný předpoklad „dokonalosti“ sportovních pravidel vycházející z toho, že soukromoprávní korporace jsou dlouhodobým působením schopny zajistit dostačující úroveň sportovních pravidel tak, aby jednak plnila roli regulátora dané sportovní činnosti, ale také současně představovala naplnění požadavku tzv. úrazové zábrany. Tuto okolnost je nutno zvažovat zejména u „mladých“ nebo málo provozovaných sportů, kde pravidla neprošla takovým vývojem jako kupříkladu pravidla fotbalu. Tak by případně mohlo dojít k tomu, že pravidla nepředvídala určitou herní situaci nebo se zapomnělo na výslovné zakotvení obecné povinnosti hrát „fair play“ či „sportovně“, která nepředvídané situace zpravidla dokáže pokrýt.³⁵⁵⁵

1.2.6.2.3. Vlastní analýza J. Vučky

Vučka svou analýzu s pokusem o formulování obecných závěrů provádí na fotbalovém prostředí, přičemž popisuje jednotlivé charakteristické atributy tohoto sportovního odvětví se závěrem, že fotbal je z povahy věci odvětvím, u kterého nelze zcela eliminovat fauly, neboť hraní bez faulů by znamenalo ztrátu všech charakteristických atributů tohoto sportovního odvětví.³⁵⁵⁶ Přijímá, že sami fotbalisté akceptují, že mohou být v průběhu hry faulováni, přičemž určitá míra faulování je trenéry přímo vyžadována. Začíná-li rychlý útok jednoho mužstva, může se obránce uchýlit k taktickému faulu, aby zbrzdil hru a umožnil spo-

³⁵⁵² Nezapomínejme, že se jedná o rozhodovací procesy ve zlomcích sekund reagující na okamžité situace a změny herních podob, takže nelze reálně očekávat a požadovat, aby sportovec setrvale kontroloval své jednání z hlediska „mimořádné ohleduplnosti“ vůči soupeři.

³⁵⁵³ VUČKA, J. Vztah trestního práva a sportovních pravidel. *Státní zastupitelství*, 2008, č. 10, s. 6.

³⁵⁵⁴ Tamtéž.

³⁵⁵⁵ Tamtéž.

³⁵⁵⁶ Tamtéž, s. 7.

luhráčům dostat se včas na pozice. Všichni zúčastnění to vědí, počítají s tím a pokládají to za legitimní součást hry. Sami hráči tedy pokládají jistou míru faulování za přijatelnou, a to i když jde o fauly úmyslné. K těmto očekáváním hráčů je nutno přihlédnout a neomezovat úvahy jen na psaná pravidla.³⁵⁵⁷ Nezanedbatelnou roli hraje i zápal hry. Ten ovlivňuje schopnost hráčů kontrolovat soulad jejich jednání s pravidly. Od sportovců se přitom očekává boj o vítězství s příslušnými prožitky. Jde o samotnou pointu sportovního zápolení. Požadavek, aby člověk pod hrozbou trestní represe za těchto okolností dodržoval stejnou míru bezpečnosti jako za ideálních podmínek, se snadněji postuluje od psacího stolu, než realizuje v praxi. Je-li právní úprava určena reálným lidem v reálných situacích, musí na to brát ohled.³⁵⁵⁸

Při akceptaci sportu jakožto obecně přínosné činnosti, jejíž provozování je v zájmu společnosti, J. Vučka na rozdíl např. od T. Hrnčířika směřuje své úvahy k institutu dovoleného rizika. Při shrnutí jeho tradičních, doktrinálně uznávaných znaků, dospívá k závěru, že v případě sportu jsou požadavky, které na dovolené riziko klade nauka, splněny. Vzhledem ke specifčnosti sportu však považuje za nejvhodnější hovořit v rámci institutu dovoleného rizika o samostatné podskupině dovoleného rizika ve sportu, odlišné od dovoleného rizika ve výzkumu a v medicíně.

Odlišně od T. Hrnčířika nahlíží také na svolení poškozeného, neboť sportovec svou dobrovolnou účastí dává najevo, že je srozuměn se souvisejícími riziky. Méně intenzivní zásahy do tělesné integrity, jaké se dají očekávat při běžných faulech, by spadaly do okruhu práv a zájmů, o nichž může jednotlivec autonomně rozhodovat. Vážnější úrazy při zvláště nebezpečných faulech by však již podle Vučky nebyly právně relevantním souhlasem poškozeného pokryty a tím by byla vyřešena otázka mezery mezi porušením pravidel a trestněprávními důsledky. Současně však poukazuje na rizika spojená s tím, že jednak nelze klást rovnítko mezi dovolenou hru a žádné riziko zranění a mezi běžný faul a riziko drobného zranění a jednak by bylo nutné nějakou dodatečnou úvahou odůvodnit, proč je relevantní souhlas poškozeného s jistým zraněním při boxerském zápasu či při fotbalovém souboji a není relevantní souhlas s tímž zraněním při jiné činnosti nemající klasickou sportovní povahu.

Uvedené úvahy lze podle Vučky aplikovat i na podmínky jiného sportu než profesionálního, nicméně s nutnou diferenciací. Vytváří modelovou situaci založenou pěti odlišnými kategoriemi: 1) osoby na ulici nesnažící se hrát žádnou hru, 2) osoby čekající na autobusové zastávce si začnou z dlouhé chvíle bez předchozí dohody kopat odhozeným kelímkem, 3) dvě družstva chlapců hrají fotbal o přestávce před školou, 4) amatéři hrají nižší fotbalovou soutěž, 5) profesionálové hrají na mezinárodním turnaji.

³⁵⁵⁷ Tamtéž.

³⁵⁵⁸ Tamtéž.

Posouzení krajních pozic je podle něj jednoznačné. V prvním případě je třeba aplikovat obecná pravidla o právní odpovědnosti a požadovat po každém účastníkovi základní úroveň opatrnosti vůči ostatním. V posledním případě se uplatní institut dovoleného rizika a požadovaná úroveň opatrnosti bude nižší. V přechodových případech se uplatní stejné důvody, pouze s rozdílnou intenzitou. V počátečních situacích je rychlost hry nižší, možnosti kontroly vzájemných střetnutí větší, společenský zájem na riziku (požadavek na diváckou atraktivitu) nižší, znalost zvláštních pravidel nižší, odměna účastníků nižší atd., proto je na místě požadovat spíše dodržování běžné úrovně opatrnosti. V situacích na druhém konci spektra platí pravý opak, proto lze akceptovat stále vyšší míru rizika pro účastníky.³⁵⁵⁹

Na základě výše uvedených úvah dospívá J. Vučka k následným závěrům vymezujícím se vůči trestní odpovědnosti sportovců: 1) zaviněné porušení pravidel bude zpravidla, ne však bezpodmínečně, nutným předpokladem vzniku trestněprávní odpovědnosti za ublížení na zdraví protihráči při sportu, 2) i při zaviněném ublížení na zdraví ke vzniku trestněprávní odpovědnosti povede zpravidla až určitým způsobem kvalifikované porušení pravidel, 3) míru porušení pravidel je třeba primárně posuzovat podle míry odchylky od obvyklého průběhu hry, nikoli podle závažnosti následku na zdraví, 4) oblast mezi porušením pravidel a nastoupením trestněprávních následků je třeba posuzovat podle doktríny o dovoleném riziku, 5) akceptovatelná míra rizika herních zákroků zpravidla poroste s organizovaností hry a výkonností sportovců, 6) posouzení dovolené míry rizika nezávisí pouze na obecné morálce, je nutné ji zároveň individualizovat s ohledem na konkrétní sportovní disciplínu a na konkrétní herní situaci.

Takový přístup podle Vučky odpovídá zásadě subsidiarity trestní represe, neboť trestněprávní prostředky by měly nastupovat až tehdy, kdy je exces z pravidel hry natolik závažný, že herní sankce dané pravidly k jeho náležitému potrestání nepostačují. Ne každé porušení sportovních pravidel je natolik vážným excesem, aby akceptovatelnou míru rizika překročilo. Při posuzování, zda již šlo o exces zakládající trestní odpovědnost, bude nutné učinit srovnání s běžným průběhem – a tedy běžným rizikem – hry. V úvahu připadá ve složitějších případech odborné vyjádření rozhodčích nebo disciplinární komise, nicméně finální určení trestněprávně akceptovatelné míry rizika bude právní otázkou a bude ji muset zodpovědět orgán činný v trestním řízení, nikoli sportovní sdružení nebo jiný subjekt. Zaleží tak nejen na absolutní nebezpečnosti zákroku, ale i na jeho relativní nebezpečnosti v rámci daného sportu. Nepochybně bude třeba přísněji hodnotit míru porušení pravidel u nekontaktního sportu jako florbal než u poměrně kontaktního hokeje.

³⁵⁵⁹ Tamtéž, s. 8

Protože Vučka na počátku svých úvah připustil vznik trestní odpovědnosti sportovců i v případě dodržení sportovních pravidel, zdůrazňuje, že kvalifikované porušení pravidel jako předpoklad vzniku trestněprávní odpovědnosti je pouze speciálním (byť nejnepřítivějším) případem obecného předpokladu, jímž je odchylka od společensky akceptovatelného průběhu hry. S ohledem na obecný význam pravidel pro regulaci sportovního zápolení připadá vznik trestněprávní odpovědnosti bez porušení pravidel v úvahu jen vzácně, zejména v případech flagrantního zneužití pravidel nebo malého či žádného společenského zájmu na dodržování daných pravidel. Tento závěr mu pak umožňuje spolehlivě určit, zda nebo jaká pravidla platí. Institut dovoleného rizika lze pak aplikovat též na případy kvazifaulů a jiného riskantního jednání při tréninku. Dojde-li k takovému jednání v nutném zájmu přípravy na hru, bude třeba posoudit trestnost takového skutku podle podobných měřítek, jako kdyby k němu došlo při hře. Pokud jde o odlišnost situací nedbalostní porušení pravidel a nedbalostní způsobení zranění / úmyslné porušení pravidel a nedbalostní způsobení zranění, lze podle Vučky obě situace posuzovat podobně, pouze se zohlední druh a míra zavinění pachatele při rozhodování, zda již šlo o kvalifikované porušení pravidel či nikoli.

1.2.6.2.4. Kritický pohled na judikaturu Nejvyššího soudu

Bylo zřejmé, že pokud se Vučka zabývá rolí a významem sportovních pravidel na odpovědnost sportovců, nemohl opomenout první významné trestní rozhodnutí k odpovědnosti otázce, a to usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1355/2006. K jeho závěrům je však poměrně kritický. Naznačuje do jisté míry především nesouhlas s mým hodnocením, které jsem ve vztahu k uvedenému rozhodnutí na stránkách *Trestněprávní revue* učinil, když jsem ho označil jako přínosné a podnětné především proto, že mělo dávat vodítko pro posuzování podobných případů do budoucna; zde vyjadřuje Vučka odlišný názor potud, že by šlo o rozhodnutí přínosné, pokud by dovolací soud své úvahy osvětlil „jasněji a konzistentně“.³⁵⁶⁰ Myslím, že v žádné zásadní neshodě s J. Vučkou nejsme. Své hodnocení daného rozhodnutí jsem napsal v první řadě na základě toho, že jsem považoval toto rozhodnutí za krok správným směrem, pokud se jednalo o jasné vyslovení signálu, že i sportovec v rovině trestního práva může odpovídat za jednání, ke kterému dojde na sportovním kolbišti. Současně jsem však také poukázal na to, že koncepce zvolená dovolacím soudem byla jednou z možných a je otázkou, zda u prvního takového rozhodnutí, které Nejvyšší soud v českých poměrech přijal při absenci jakékoliv doktríny, bylo reálné očekávat tak podrobnou analýzu a rozbor, které Vučkovi v tomto rozhodnutí schází.

Především J. Vučka akceptuje, že Nejvyšší soud hovoří v rozhodnutí o potřebě individuálního posouzení nejenom podle druhů sportu, ale též o potřebě zohlednění *míry porušení daných pravidel*, což implikuje Vučkou naznačenou

³⁵⁶⁰ Tamtéž, s. 10.

„přechodovou zónu“ mezi porušením sportovních pravidel a trestněprávních norem, a to i v případě, kdy následkem je zranění. Současně však rozhodnutí vytýká, že v další části se jeho úvahy ubírají již pouze směrem k samotnému porušení sportovních pravidel s následkem újmy na zdraví bez dříve naznačené potřeby zkoumání míry porušení sportovních pravidel s tím, že způsobení zranění je samo o sobě chápáno jako postačující míra porušení pravidel. Kdyby odůvodnění rozhodnutí obsahovalo pouze tuto část, bylo by podle Vučky nutné dojít k závěru, že podle Nejvyššího soudu žádná přechodová zóna neexistuje. Porušení sportovních pravidel a případné porušení trestněprávních norem, dojde-li k ublížení na zdraví protihráči následkem faultu, by splývaly v jedno a totéž. V rozhodnutí Nejvyššího soudu tak podle Vučky proti sobě stojí dva konfliktní výroky, a to právě v nejdůležitější části úvahy.³⁵⁶¹

S touto druhou částí rozhodnutí vyjadřuje Vučka nesouhlas, neboť závažné zranění může nastat i u zákroků v rámci pravidel nebo u zákroků porušujících pravidla jen nevýznamnou měrou. Trestněprávní relevanci porušení pravidel proto podle Vučky nelze primárně hodnotit podle samotné existence či závažnosti následku na zdraví.

Dále Vučka poukazuje na skutečnost, že zbylá část odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu mohla rozpor odstranit, je však podle něj poměrně stručná a převážně se omezuje na popis naplnění dílčích znaků skutkové podstaty. V textu se sice znovu objevuje nepřiměřenost herní situace, je však zmiňována jen v rámci okolností zvyšujících či snižujících stupeň společenské nebezpečnosti v projednávaném případě. Zda je tuto nepřiměřenost třeba chápat i obecněji, a to případně ve vztahu k okolnostem vylučujícím protiprávnost, Nejvyšší soud neuvádí.

Vučka dále zdůrazňuje, že kdyby se Nejvyšší soud přiklonil k teorii přechodové zóny, jak naznačoval úvod jeho úvahy, nutně by musel jeho rozbor nejen citovat nepřiměřenost zákroku, ale především by ji měl výslovně porovnat s přiměřenou (přesněji: společensky ještě akceptovatelnou jako mimotrestní) mírou porušení pravidel hry. Prostý odkaz na nepřiměřené použití síly vysvětluje, proč šlo o fault a surovou hru v rozporu s pravidly, ale už nepopisuje vztah k trestněprávním normám. V této závěrečné části, která by mohla úvahu soudu definitivně objasnit, je rozhodnutí podle jeho názoru poněkud nejednoznačné.

1.2.6.2.5. Sportovní pravidla a trestněprávní odpovědnost sportovců v druhém kole

Otázka sportovních pravidel a trestní odpovědnosti sportovců se v tuzemské literatuře projevila následně ještě v jednom ohledu, který naznačil opětovně J. Vučka, a to byla do jisté míry „tabuizovaná“ otázka závaznosti sportovních pravidel. Nešlo o to, že by se sportovním pravidlům při posuzování odpověd-

³⁵⁶¹ Tamtéž.

nosti sportovců nepřikládá žádný význam, ale naopak o to, zda se sportovním pravidlům z hlediska jejich závaznosti nepřisuzuje význam až příliš velký. Tuto otázku však J. Vučka otevřel nikoliv v souvislosti s kolektivními sporty realizovanými v rámci soutěžních struktur, ale v souvislosti s lyžováním; jeho závěry však mají obecnější povahu.³⁵⁶² To se ostatně také záhy projevilo.³⁵⁶³

Jeho analýza se v tomto „druhém kole“ zaměřuje na posouzení dvou základních otázek: 1) určení rozsahu situací, kdy se vůbec uplatňují oficiální pravidla daného sportu, 2) rozsah, v jakém je nutné v trestním řízení přihlídnout ke sportovním pravidlům a v jakém je třeba zohlednit také jiné mimoprávní normy, případně i proti výslovnému znění pravidel.

1.2.6.2.5.1. Dosah sportovních pravidel

Pokud jde o dosah sportovních pravidel, je Vučka poměrně zásadní kritikem v civilní i trestní judikatuře naznačeného pohledu o závaznosti FIS pravidel dopadajících do poměrů lyžování. Velmi kontroverzní otázkou podle něj je, zda mohou sportovní pravidla vyhlášená sportovním sdružením ukládat povinnosti i nečlenům daného sdružení, pokud povinnost dodržovat tato pravidla neukládá obecně závazný právní předpis. Závaznost pravidel může být přitom totiž významná pro posuzování trestněprávní odpovědnosti za sportovní úrazy způsobené v příčinné souvislosti s porušením pravidel daného sportu.³⁵⁶⁴

Tento problém současně s Vučkou v obecnějším pohledu analyzoval také J. Šilhán, který do jisté míry dává Vučkovi za pravdu. Šilhán zabývající se aplikací nejrůznějších soft law dokumentů v českém právu z hlediska potenciálu právní závaznosti a vlivu na skutečná práva a povinnosti subjektů, se dotkl i sportovního kontextu. V souvislosti s ním zdůraznil, že kromě nesnadného vymezování prostoru mezi hranicí obecných pojmů a aplikovatelného soft law však vyvstává ještě další, pravděpodobně ještě složitější otázka, a to, která konkrétní soft pravidla je možno vůbec při aplikaci daného ustanovení použít.³⁵⁶⁵

V této souvislosti stojí podle něj za zmínku již usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004, jenž v určitém

³⁵⁶² Těmto otázkám se J. Vučka věnoval zejména v: VUČKA, J. Trestněprávní odpovědnost sportovců a sportovní pravidla. *Trestní právo*, 2009, č. 10, s. 34–39 a VUČKA, J. Jak závazná jsou pravidla lyžařské federace?, *blog Jiné právo*, 5. května 2010 – <http://jinepravo.blogspot.cz/2010/05/jan-vucka-jak-zavazna-jsou-pravidla.html>.

³⁵⁶³ K tomu srovnej: ŠILHÁN, J. Soft law s hardcore účinky. *Dny práva – 2010 – Days of Law*, 1. ed. Brno: Masaryk University, 2010. Dostupné on-line – http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/sbornik/sbornik.pdf.

³⁵⁶⁴ VUČKA, J. Trestněprávní odpovědnost sportovců a sportovní pravidla. *Trestní právo*, 2009, č. 10, s. 34.

³⁵⁶⁵ ŠILHÁN, J. Soft law s hardcore účinky. *Dny práva – 2010 – Days of Law*, 1. ed. Brno: Masaryk University, 2010. Dostupné on-line – http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/sbornik/sbornik.pdf.

případě aplikoval při posuzování práv a povinností subjektů na běžné lyžařské sjezdovce „Pravidla chování pro lyžaře, vydaná Mezinárodní lyžařskou federací FIS“. O nich ve svém rozhodnutí prohlásil, že „obsahují normy, jejichž dodržováním má být zajištěna bezpečnost uživatelů sjezdovky, a slouží tak k předcházení vzniku škod, s nimiž zákon spojuje odpovědnost. I když nejsou obecně závazným právním předpisem, jsou tato pravidla pro lyžaře na sjezdové trati závazná, a to bez ohledu na to, zda jsou pramenem práva či nikoliv“.

Šilhán se dané problematiky dotýká z pohledu aplikovatelnosti generální prevenční klauzule obsažené v § 415 obč. zák. 1964.³⁵⁶⁶ Ve vztahu k obsahu daného rozhodnutí zdůrazňuje, že jde o poměrně problematické pojetí aplikovatelnosti soft law dokumentu, jakým uvedená lyžařská pravidla jsou. Poukazuje

³⁵⁶⁶ V této souvislosti Šilhán poukazuje na to, že mnohem více potenciálních problémů než konkrétní odkazy v určitých předem vymezených otázkách může však přinášet jiný způsob, jakým je soft law schopno nabývat reálných právních účinků. Jde o aplikaci skrze obecné právní pojmy a generální klauzule. Ty již z podstaty věci vyžadují ke svému právnímu upotřebení konkretizaci prostřednictvím různých výkladových postupů, jimiž se specifikuje jejich obsah. Při takové specifikaci pak z praktického pohledu může být určitý soft law dokument velmi příhodný a i „aplikačně lákavý“. Z hlediska právní jistoty by však měla být vazba právní normy, byť vyjádřené s pomocí nějakého obecného pojmu, a nezávazného soft law dokumentu, vždy nahlížena s obezřetností a bez jakýchkoliv náznaků automatismu. Používá-li právní předpis obecný pojem, nemůže se aplikující orgán v žádném případě zbavit povinnosti hledat co nejdůkladněji jeho obsah jen tím, že mechanicky použije určitá soft law pravidla, která danou oblast upravují. Zdůrazňuje, že je jistě představitelná situace, že právě tato pravidla obsahu daného pojmu odpovídají, pak ale aplikována mají být právě pro jejich obsah, bez ohledu na jejich zachycení v jakémkoliv soft law; v opačném případě aplikována být nemohou, byť by zachycena byla sebejednoznačněji. V případě pozitivního pohledu půjde o použití tzv. nepřímých indikativních odkazů. Skrze obecnou formulaci ustanovení zákona bude pomocí soft law pravidla vymezena cesta, jak může být ustanovení splněno. V souladu s příkladem technických norem uvádí-li nějaká norma např. že „výrobky musí odpovídat současnému stavu vývoje, současným poznatkům vědy a techniky apod., splnění technických norem se považuje za splnění těchto obecných podmínek.“ Nejsou ale teoreticky vyloučeny ani jiné možnosti vyhovění danému ustanovení. A právě při opačném, negativním pohledu na věc, vyvstávají problémy zřetelněji. Pokud se subjekt rozhodne nezávazný, ale často jistým způsobem „předpokládaný“ postup nedodržel a vydat se jinou cestou, za jakých podmínek se pak stále pohybuje v mezích zákonné generální klauzule, a když se již ocitá za jejími hranicemi? Ilustrativním příkladem je podle Šilhána typicky prevenční povinnost počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám (podle § 415 obč. zák. 1964). Obrovská šíře a téměř absolutní nekonkrétnost takových formulací jen těžko umožňuje definovat podmínky, za kterých bude subjekt, který např. ony technické normy nedodrží a rozhodne se pro alternativní řešení, odpovědný. Do jisté míry lze v případech takovýchto generálních formulací při (oprávněné) aplikaci určitého soft law podle něj spatřovat obdobu konceptu *comply or explain*, tedy v případě odchýlení se od nezávazných pravidel musí být subjekt schopen toto odchýlení odůvodnit, ospravedlnit svůj postup a ozřejmit, že obecné požadavky mohly být a byly naplněny i zvoleným jiným způsobem.

na to, že „byť možná poněkud zastřeno formulační neobratností, není rozhodnutí po této stránce právě šťastné. Jednoduše řečeno, nejsou-li ona pravidla „obecně závazným předpisem“, pak pro lyžaře na sjezdové trati mohou být závazná jedině na základě smluvní cesty, nebo na základě zákonného odkazu. Jiná možnost není, a nesmí existovat.“³⁵⁶⁷

Bylo-li by rozhodnutí založeno na tom, že v provozním řádu, který je součástí obchodních podmínek smlouvy, jsou daná aplikovaná pravidla jízdy uvedena, byla by podle něj situace jiná; stejně tak kdyby smluvní povaha pravidel byla dovozena skrze nějakou dohodu implicitní. Rozhodnutí mohlo být – spíše – založeno také na tom, že konkrétní aplikované zásady jízdy na lyžích – bez ohledu na to, kde jsou sepsána – jsou zkrátka projevem obecné prevenční povinnosti, a proto jsou závazná. Pak by ale nehrálo roli, že jsou uvedena v dokumentu lyžařské federace, neboť svoji závaznost by čerpala přímo na základě ustanovení občanského zákoníku a jeho požadavku, nikoliv proto, že je kodifikováno jako soft law.

Výrazný problém tak Šilhán spatřuje nikoliv v obsahové aplikaci určitého pravidla lyžování, nýbrž v dovození aplikovatelnosti daného soft law dokumentu bez jakéhokoliv právního podkladu.³⁵⁶⁸ Současně poukazuje na to, že ad absurdum by pak bylo možno vyvozovat, že i v případě dalších rekreačních sportů, jako např. plavání, běh apod. by měly subjekty povinnost zkoumat pravidla vydaná různými organizacemi sdružujícími profesionální sportovce v dané disciplíně.³⁵⁶⁹

Soud je proto oprávněn (a povinen) své rozhodnutí oprít pouze o takové normy, které jsou skutečně závazné a o jejichž závaznosti subjekty ex ante neměly pochyb.

Přestože Šilhán své závěry směřoval do poměrů vyslovených Nejvyšším soudem v civilním rozhodnutí, do značné míry se shoduje s Vučkou, který naopak primárně své úvahy aplikuje do práva trestního.

Vučka především ostře vystupuje proti obecné závaznosti podobných pravidel. Své závěry však prvotně nevyslovil ve vztahu k rozhodnutí Nejvyššího

Kromě nesnadného vymezování prostoru mezi hranicí obecných pojmů a aplikovatelného soft law však podle Šilhána vyvstává ještě další, pravděpodobně ještě složitější otázka, a to, která konkrétní soft pravidla je možno vůbec při aplikaci daného ustanovení použít.

³⁵⁶⁷ ŠILHÁN, J. Soft law s hardcore účinky. *Dny práva – 2010 – Days of Law*, 1. ed. Brno: Masaryk University, 2010. Dostupné on-line – http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2010/files/sbornik/sbornik.pdf.

³⁵⁶⁸ Tamtéž.

³⁵⁶⁹ Podle Šilhána ale není vůbec třeba se zastavovat jen u sportu. Z hlediska obecné problematiky závaznosti různých pravidel by pak bylo nutné zkoumat veškeré soft law u naprosto jakékoliv činnosti, neboť, i když soft law závazné není, přesto by mohlo být z pohledu soudu v daném případě za závazné prohlášeno. Jasná hranice závazných a nezávazných pravidel však stojí mezi základními kameny právního státu. Nepřijatelnost takového náhledu je proto podle něj evidentní.

soudu, ale ve vztahu k názorům, které soud nižšího stupně zaujal při odsouzení lyžaře.³⁵⁷⁰ To však na věci nic nemění, protože daná věc byla předmětem dovolacího řízení ve věci sp. zn. 8 Tdo 68/2010 a dovolací soud závěry o závaznosti FIS pravidel bez dalšího převzal s výslovným odkazem na civilní judikaturu Nejvyššího soudu.

Obecnou závaznost FIS pravidel Vučka napadá především z pohledu, že taková konstrukce je v rozporu s principy demokratického právního státu. Sportovní sdružení jsou subjekty ryze privátní povahy a nemohou ukládat obecně závazné povinnosti.: „Kdybychom něco takového pro sportovní spolky uznali, už bychom obtížně hledali důvod, proč neposkytnout podobné privilegium také sběratelským spolkům anebo nejrůznějším církvím a sektám.“³⁵⁷¹ Dále pak poukazuje na mlčky předpokládanou jednoznačnost sportovních disciplín, kdy zdůrazňuje, že např. existuje několik profesionálních asociací boxu působících na mezinárodní úrovni. Striktně vzato tedy neexistuje jeden sport s názvem box a není také důvod, proč by mělo existovat jen jediné lyžování. Z jakého důvodu by měla být závazná právě pravidla této jediné lyžařské asociace? A i kdyby existoval jen jediný obecně uznávaný sport daného názvu, z jakého důvodu by měl každý člověk povinnost hrát právě tento sport a nezkoušet vlastní variantu?³⁵⁷²

Oficiálnost pravidel tak podle Vučky nemůže být důvodem pro vyslovení právní závaznosti sportovních aktivit, která typově pod určitý sport spadají. Stejně pak nahlíží i na závaznost pravidel z pohledu v nich obsažené „bezpečnosti“ jednotlivých sportovních disciplín, neboť ani tento parametr nemůže být kritériem právní závaznosti.

Současně pak Vučka přináší další, v tuzemských poměrech asi novátorský, argument, jehož důležitost je však zřejmá, a tím je okolnost, zda vůbec lze požadovat po subjektech práva, aby si místo obecně závazných norem majících stanovenou formu aktivně vyhledávali, zdali neexistují nějaké jiné normy vydané „jakýmsi ‚oficiálním‘ spolkem“, který může být registrovaný v tuzemsku, ale také může být registrovaný v neznámé cizí zemi. V poměrech FIS pravidel se pak jedná o to, zda lze fyzické osobě legitimně uložit povinnost, aby znala Mezinárodní lyžařskou federaci a měla podrobné znalosti o oficiálních pravidlech lyžování, která jsou psána v cizím jazyce?³⁵⁷³

Vučkova kritika však není samoučelná a ani neznamena, že by sportovní pravidla obecně (a pravidla FIS zvláště) nemohla být závazná, resp. že by pro právo nemohla představovat relevantní okolnost. Jejich uplatnitelnost však váže

³⁵⁷⁰ VUČKA, J. Trestněprávní odpovědnost sportovců a sportovní pravidla. *Trestní právo*, 2009, č. 10, s. 35.

³⁵⁷¹ VUČKA, J. Jak závazná jsou pravidla lyžařské federace?, *blog Jiné právo*, 5. května 2010 – <http://jinepravo.blogspot.cz/2010/05/jan-vucka-jak-zavazna-jsou-pravidla.html>.

³⁵⁷² VUČKA, J. Trestněprávní odpovědnost sportovců a sportovní pravidla. *Trestní právo*, 2009, č. 10, s. 35.

³⁵⁷³ Tamtéž.

na přesně stanovené podmínky. Z pohledu obecné závaznosti je proti automatické aplikovatelnosti interních pravidel sportovních sdružení i pro nečleny nebo mimo oficiální podniky, a to i přes to, že Nejvyšší soud závaznost pravidel FIS uznal. Podmínkou aplikovatelnosti však podle Vučky je, že oficiální sportovní pravidla buďto musejí být přejata do obecně závazného právního předpisu majícího náležitou formu, či alespoň na ně musí být učiněn v takovém právním předpisu odkaz, nebo musí existovat zvláštní důvod pro uznání jejich právní relevance. Takové důvody mohou být různé povahy. Vučka dále argumentuje ve směru, že konkrétnímu pravidlu by bylo možné přiznat právní relevanci i pro neorganizované sportovce jako všeobecnému pravidlu nutné obezřetnosti, které logicky vyplývá z povahy dané činnosti a které koresponduje s očekáváními sportovců. Tento přístup by bylo možné podle Vučky vztáhnout i na pravidla FIS a rekreační lyžování, protože „pravidla FIS jsou celkem triviální a vlastně jen opakují obecná pravidla bezpečnosti na sjezdovce, jak jsou seznatelná pouhým zdravým rozumem.“ Ostatně ani pravidla FIS nemohou obsahovat úplnou úpravu pohybu na sjezdovce a tak jako tak bude v konkrétních případech nutné odkázat i na zdravý rozum a reálná očekávání lyžařů.³⁵⁷⁴

Vedle závaznosti uvedených pravidel na základě smluvních vztahů mezi sportovci samotnými (což v poměrech rekreačního lyžování a FIS pravidel nelze reálně očekávat), případně mezi lyžaři a provozovatelem příslušných sportovních podniků (či areálů) se Vučka snaží i o nalezení mimosmluvního dopadu sportovních pravidel. Připouští i variantu vyvěšení pravidel FIS provozovatelem sjezdovky, které v takovém případě nepojímá jako výraz smluvního závazku, ale argumentuje legitimním očekáváním lyžaře, že ostatní lyžaři se budou podle těchto „akceptovaných“ pravidel FIS chovat (to zjevně i v případě, kdy by se s nimi reálně neseznámil – poznámka M. K.).

Pokud jde však o právní relevanci pravidel FIS, vychází z toho, že přiznat jim právní relevanci právě proto, že jde o oficiální pravidla, by bylo možné pouze tehdy, pokud by tato pravidla byla u lyžařské veřejnosti natolik zažitá, že by je všichni lyžaři považovali za de facto závazná a každý účastník dění na sjezdovce by nutně počítal s tím, že ostatní budou od něj jednat v souladu s těmito pravidly očekávat a sami se těmito očekáváním budou řídit při volbě vlastní jízdy. Takovou povahu jim však nepřisuzuje a zdůrazňuje, že tato pravidla nejsou obecně uznávána proto, že jde o pravidla FIS. Impulsem k šíření povědomí o těchto pravidlech byl až mediální případ z roku 2008, po němž následovalo poměrně velké množství příspěvků ve sdělovacích prostředcích, v nichž se o pravidlech FIS hovořilo.³⁵⁷⁵

³⁵⁷⁴ VUČKA, J. Jak závazná jsou pravidla lyžařské federace?, *blog Jiné právo*, 5. května 2010 – <http://jinepravo.blogspot.cz/2010/05/jan-vucka-jak-zavazna-jsou-pravidla.html>.

³⁵⁷⁵ Tamtéž.

Vučka při kritice soudního postupu, jenž vycházel ze závaznosti pravidel FIS, však nabízí i alternativu, která přicházela do úvahy. Podle jeho názoru nebyla konstrukce závaznosti pravidel FIS vůbec nutná, neboť představují pravidla nutné obezřetnosti, jak je dokáže vnímat každý rozumný člověk. Nebude-li tedy dán zvláštní důvod k uznání trestněprávní relevance konkrétní sady sportovních pravidel, je podle jeho názoru dostačující a dokonce správnější pouze odkázat na obecnou prevenční povinnost podle § 415 obč. zák.

O tom, že Vučkovy názory byly „píchnutím do vosího hnízda“, svědčí rozsáhlá diskuse, která se nad jeho článkem otevřela, a v níž diskutující v zásadě potvrzovali pochybnosti, které Vučka ohledně závaznosti sportovních pravidel vyslovil.³⁵⁷⁶

1.2.6.2.5.2. *Rozsah aplikace sportovních pravidel*

Vedle závaznosti sportovních pravidel otevřel Vučka také otázku rozsahu aplikace sportovních pravidel, tj. do jaké míry jsou pro jednání sportovců určující normou sportovní pravidla a do jaké míry je nutné přihlídnout i k dalším vlivům. Tuto otázku otvírá především proto, že podle jeho názoru ani sportovní pravidla nemusí být vždy tím správným měřítkem opatrného, obezřetného či požadovaného chování. Dokládá to opětovně na FIS pravidlech, jejichž aplikace je vyloučena např. při vrcholových lyžařských soutěžích (světový pohár, mistrovství světa, extrémní sjezdové lyžování z horských vrcholů apod.). Za klíčový faktor při posuzování trestněprávní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy považuje tzv. „reálná očekávání“. Na konkrétně volených příkladech pak uvádí, proč je toto reálné očekávání relevantní z pohledu trestní odpovědnosti a proč se v jistém ohledu může přibližovat významu sportovních pravidel. Jeho názory pak ústí v závěr, že od jisté úrovně rizika je jednání sportovce natolik nebezpečné a negativní následek natolik pravděpodobný či přímo jistý, že vybočuje z mezí dovoleného sportovního rizika a sportovec nesmí tímto způsobem jednat. Pokud se pak takového jednání přesto dopustí, není jeho trestní odpovědnost žádným způsobem vyloučena.³⁵⁷⁷

Tyto jeho úvahy se v konkrétní rovině promítají do nutnosti hledání odpovědi na otázku, co mohl sportovec v dané situaci reálně očekávat a jakou míru opatrnosti měl v důsledku toho při svém jednání zvolit. Tato reálná očekávání mohou v jistých mezích modifikovat i výslovnou úpravu podle „oficiálních“ pravidel daného sportu. V závislosti na konkrétních okolnostech může být sportovec oproti pravidlům omezen (např. oštěpařský šampion při regionální

³⁵⁷⁶ VUČKA, J. Jak závazná jsou pravidla lyžařské federace?, *blog Jiné právo*, 5. května 2010 – http://jinepravo.blogspot.cz/2010/05/jan-vucka-jak-zavazna-jsou-pravidla.html#disqus_thread.

³⁵⁷⁷ VUČKA, J. Trestněprávní odpovědnost sportovců a sportovní pravidla. *Trestní právo*, 2009, č. 10, s. 39.

návštěvě s exhibičním hodem na objektivně malé sportovní ploše) nebo naopak může být jeho volnost rozšířena (extrémní lyžař může jet z vrcholku skalního masivu rychlostí, která mu znemožňuje vyhnout se překážce, třebaže na rekreačních sjezdovkách musí dodržovat rychlost bezpečnou pro ostatní).³⁵⁷⁸

Vučka pak sumarizuje, že samotná pravidla nemohou představovat absolutní kritérium pro trestní řízení. Při hodnocení, zda se má určité jednání trestně stíhat či nikoliv, je nutné se neomezovat jen na vyhodnocení psaných pravidel závazných pro sportovce. Je třeba provést vyhodnocení pravidel v širším smyslu či meta-pravidel (sem řadí reálná očekávání sportovců, pravidla závazná pro ostatní osoby, např. pořadatele, konkrétní kontext sportovní situace i obecnou logiku sportovních událostí) a vzít na zřetel také vzájemné porovnání významu a míry dotčení různých společenských zájmů (zejména atraktivita v. nebezpečnost). V některých případech pak je podle jeho názoru potřeba zohlednit také případný výkonnostní rozdíl mezi účastníky sportovní nehody. Při vědomí těchto obtíží připouští, že dokazování spáchání trestného činu bude obtížné a k pozitivnímu závěru o spáchání trestného činu povede řada komplikovaných úvah a často se také uplatní zásada *in dubio pro reo*, neboť buď dokazování skutkového děje nebo úvahy o vzniku trestněprávní odpovědnosti nebudou dostatečně přesvědčivé, aby bylo možné opřít o ně závěr o vině obžalovaného.

Zde Vučka nepřímo naznačuje, zda pohled práva není v některých ohledech „odtržený“ od reality, jestliže po sportovci požadujeme dodržení příslušných standardů jeho chování, ačkoliv je mimořádně obtížné zjistit přesný skutkový stav věci, a i v případě jeho zjištění zůstává otázka, nakolik lze následně sofistikované a komplikované právní úvahy přednášet do reálného sportovního života, jenž se zpravidla vyznačuje potřebou okamžitého rozhodování často bez možnosti zvážení všech do úvahy přicházejících alternativ. Tím nesměruje k tomu, že by právo mělo na sportovce nahlížet výrazně privilegovaně, zdá se spíše, že naznačuje možné obtíže při hledání odpovídajícího a požadovaného vzorce chování sportovce, aby byl v souladu se sportovní realitou a podstatou sportu.

1.2.7. Nástup slovenské sportovněprávní doktríny

Můžeme důvodně usuzovat na to, že trestní rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky aktivovala i zájem slovenských právníků o trestněprávní aspekty odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy. Přínos T. Gábriše na poli civilní odpovědnosti jsme již podrobně zmiňovali, přičemž T. Gábriš provedl především vývojový výklad daného problému v tuzemské odborné literatuře se závěrem, že po zániku materiálně-formálního pojetí trestného činu ztratilo právní prostředí možnost poměřovat trestní odpovědnost sportovců v tuzemsku tra-

³⁵⁷⁸ Tamtéž, s. 40.